

SLOVANSKÁ VZÁJEMNOST

Zakladatel profesor Ing. Břetislav Chvála, doktor technických věd (DrSc.)

MĚSÍČNÍK SLOVANSKÉHO VÝBORU ČR

ROČNÍK XXIV

ČÍSLO 256, ZÁŘÍ 2021

CENA 10 Kč

Dvaatřicáté letní olympijské hry v Tokiu

Nad hlavním městem Japonska, Tokiem se po 57 letech opět rozhořel olympijský oheň. Zažehla jej dvaadvacetiletá tenisová hvězda této ostrovní země Naomi Ósaková. Konaly se tady od 21. července do 8. srpna 32. letní olympijské hry 2020, které proběhly kvůli pandemii koronaviru s ročním zpožděním. Bylo na nich v jednotlivých sportech na prvních třech místech vítězných borců uděleno 339 sad zlatých, stříbrných a bronzových olympijských medailí. Také reprezentanti České republiky dosáhli cenných kovů v Tokiu.

Zlaté medaile olympijských vítězů vybojovali: judista ve váze nad 100 kg Lukáš Krpálek, vodní

slalomář na kajaku Jiří Prskavec, v ženském tenisovém deblu Barbora Krejčíková s Kateřinou Siniakovou a Jiří Lipták v trapu – brokově střelbě. Stříbrné medaile získali: na divokých peřejích ve vodním slalomu kanoista Lukáš Rohan, Markéta Vondroušová v ženské tenisové dvouhře a v hodu oštěpem Jakub Vadlejch. Bronzové medaile mají: v šermu fletista Alexander Choupenitch, v jízdě deblkajaků na 1000 m Josef Dostál a Radek Šlouf a v hodu oštěpem Vítězslav Veselý. Sportovci České republiky v Tokiu vybojovali celkem 11 medailí.

Příští letní olympiáda roku 2024 bude v Paříži. **JAN JELÍNEK**

Ženeva: Schůzka Putin – Biden

Prezident USA Joe Biden a jeho ruský protějšek Vladimir Putin se 16. června sešli k jednání o rozsáhlé škále témat v Ženevě. Ve vile La Grange je uvítal švýcarský prezident Guy Parmelin.

Vrcholná schůzka začala v knihovně vile z 18. století za přítomnosti ministrů zahraničí Antonyho

nikoli nepřátelský. Oba velvyslanci byli začátkem roku povoláni ke konzultacím v důsledku rostoucího napětí ve vztazích USA – Rusko. „Vracejí se na místo své služby.“

Dále oznámil, že Moskva a Washington zahájí jednání o možných změnách nedávno pro-

Tón jednání obou prezidentů nebyl nepřátelský.

Zdroj: aktualne.cz

Blinkena a Sergeje Lavrova. „Pane prezidente, chtěl bych vám poděkovat za iniciativu vedoucí k dnešní schůzce,“ řekl Putin Bidenovi. „Doufám, že naše setkání bude produktivní. Víím, že jste měl dalekou cestu. A mnoho práce. Přesto se v rusko-amerických vztazích nahromadilo mnoho otázek, které vyžadují diskusi na nejvyšší úrovni,“ pokračoval ruský prezident. „Já myslím, že je vždy lepší setkání tváří v tvář,“ odpověděl Biden.

Hlavy velmocí mluvily o dvoustranných vztazích, strategické stabilitě, urovnání regionálních konfliktů, o boji s pandemií či klimatických změnách. Biden nastolil i témata ruská vojenská aktivita u hranic Ukrajiny, počítačová kriminalita nebo Navalnyj. Po skončení summitu Putin oznámil, že se dohodl s Bidenem na návratu ruského velvyslance do Washingtonu a amerického do Moskvy. Tón jednání označil za konstruktivní,

dloužené smlouvy Nový START o kontrole jaderných zbraní. Konzultace obě země zahájí i na téma kybernetické bezpečnosti. Putin prohlásil, že „největší počet kybernetických útoků na světě pochází z prostoru USA“. Washington naopak dlouhodobě z hackerských útoků proti USA viní Rusko. Putin také řekl, že jednání s Bidenem nebylo poznamenáno nepřátelstvím a že oba hlavní protagonisté vyjadřovali touhu pochopit stanoviska toho druhého. Rozhovory v ženevské vile trvaly 3,5 hodiny. Vzhledem k napjatosti vztahů pozorovateli jednání nečekali konkrétní výsledky. „V řadě otázek se lišíme, byla ale snaha vzájemně se pochopit,“ dodal Putin s tím, že Biden je velmi zkušený, vyvážený člověk a velmi odlišný od jeho předchůdce Donalda Trumpa. Pozvání k návštěvě svých zemí si prezidentů nečinili. „Pro takové setkání musejí uzrát podmínky,“ podotkl Putin. (ČTK)

Ze zlata se radují (zleva) v dvouhře tenistky Barbora Krejčíková a Kateřina Siniaková.

FOTO – Profimedia.cz

Celosvětový význam Lidic

Naše vlast si při pietním aktu v Lidicích v komorním prostředí připomněla 12. června 79. výročí vypálení této středočeské obce, která pak byla 10. června 1942 srovnána se zemí hitlerovskými hrdlořezy. Byla to msta okupační nacistické mašinérie za atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. Vrazi tady zastřelili na zahradě Horákova statku 173 zdejších mužů. Do koncentračního tábora deportovaly okupanti ženy. Několik dětí zavlékli na poněmčení do německých rodin. Více než 80 dětí bylo zardoušeno v plynových komorách v Chelmnu nad Nerrem. Po 2. světové válce mělo štěstí se navrátit domů 143 lidických žen a 17 dětí. Celkový počet obětí Lidic: 340 lidí!

Při lidické pietě dopoledne položili zástupci státu a státních institucí, obce a Středočeského kraje věnce k hrobu lidických mučedníků. Aktu se zúčastnili premiér Andrej Babiš (ANO), předseda Senátu Miloš Vystrčil (ODS), Sněmovny Radek Vondráček (ANO), ministr kultury Lubomír Zaorálek (ČSSD), senátoři, poslanci... „Bylo to poprvé, co nacisté odhalili, co jsou. Kdy se tím ještě pochlubili,“ řekl Vondráček. „To je celosvětový význam Lidic, že odhalily zřůdnost nacistů. Myslím, že to byl přelomový okamžik druhé světové války.“ U hrobu lidických mužů také spočinul věnec od prezidenta ČR Miloše Zemana.

Odpoledne potom přicházeli na pietní území Památníku Lidice ob-

čané a ti, kterým Lidice a krutý osud jejich obyvatel přirostl k srdci. Nechyběli tady ani středočeští komunisté pod vedením předsedy jejich krajského výboru a poslance Stanislava Grospiče.

Delegaci tvořili i členové Klubu českého pohraničí a členky Levicových klubů žen (LKŽ), předsedkyně KV KSČM Praha Marta Semelová. Obec Lidice tu byla zastoupena její starostkou Veronikou Kellerovou.

Květiny k soše Lidické ženy s růží položily členky LKŽ ze Středočeského kraje v čele se svou předsedkyní Alenou Grospičovou v doprovodu předsedkyně Repub-

likové rady Květy Šlahůnkové. Opomenut nezůstal ani bronzový Pomník dětských obětí válek od akademické sochařky Marie Uchytilové, který symbolizuje zavražděné děti nacistickými běsi! Zpráva o vyhlazení Lidic obletěla celý svět na křídlech soucitu a úcty k nevinným mužům, ženám a dětem z Lidic. Vzedmula vlnu odporu proti německé bestialitě. Řada míst v různých zemích naší planety se na počest české vesnice přejmenovala jejím jménem Lidice. Její krásný název Lidice s hrdostí nosí mnoho žen, zejména v Latinské Americe.

(Pokračování na s. 2)

Věnec na hrob zavražděných lidických mužů šli položit Miloslava Vostrá a Stanislav Grospič v čele komunistů Středočeského kraje a členů a členek Levicových klubů žen a Klubu českého pohraničí

FOTO – MONIKA HOŘENÍ

Celosvětový význam Lidic

(Dokončení ze s. 1)

Válečné hrůzy je nutné si připomínat!

Mstě neunikla po atentátu na kata českého národa Heydricha ani obec Ležáky na Chrudimsku. Nacisté tady 24. června 1942 povraždili 51 obyvatel obce, kterou vypálili a rovněž srovnali se zemí jako Lidice. Byla to germánská odvěta za podporu, kterou poskytla československým parašutistům výsadkové operace Silver A, vyslaným do protektorátu z Anglie. Jedenáct dětí hitlerovci zavraždili ve vyhlazovacím táboře v Chelmu. Na pietním aktu v Ležákách byla přítomna jednaosmdesátiletá Jarmila Doležalová, rozená Štulíková, poslední přeživší člověk z Le-

žáků. Se svou sestrou Marií byly poslány na převýchovu do Německa. Jak pověděla Štulíková, je důležité si připomínat válečné hrůzy. „Nejhorší je, když se člověk podívá v televizi, v novinách, co se děje ve světě, není to nic dobrého. Nemohu se smířit s tím, co se děje,“ dodala znepokojeně.

Komorního vzpomínkového aktu v Ležákách se 20. června zúčastnili též místopředsdkyně vlády a ministryně financí Alena Schillerová (ANO) a ministr kultury Lubomír Zaorálek (ČSSD). Akt provázely také květinové dary od prezidenta republiky, Senátu, Poslanecké sněmovny a vlády ČR. Věncem k pomníku kniha obětí položili též 1. místopředseda Poslanecké sněmovny a předseda ÚV

KSČM Vojtěch Filip a poslankyně Květa Matušovská. Pietě byly přítomny i členky LKŽ. Zazněla tady i modlitba za oběti ležácké tragédie a byl zapálen Oheň (bez) naděje. Je obrazem už 11. ročníku projektu, který provází putování žáků základních škol po osudech zavražděných dětí z Ležáků a Lidic. Vynikající atletka Jarmila Kratochvílová, dosud dlouholetá držitelka světového rekordu v běhu na 800 metrů, navázala stuhy na štafetu, kterou přenášejí mladí lidé. Neboť letos proběhl již 32. ročník štafetového běhu Kladno – Lidice – Včelákov – Ležáky k uctění památky mučedníků ležácké a lidické tragédie. Záštitu nad štafetou převzal prezident ČR Miloš Zeman. (mh, jel, lkr, zmk)

Stuhy na štafetu Kladno – Lidice – Včelákov navázali Jarmila Kratochvílová s 1. místopředsdou Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Vojtěchem Filipem. FOTO – Ludmila Kružíková

Provokace britského torpédoborce s výzvědným záměrem

Ruský prezident Vladimir Putin 1. července v tradiční živě přenášené debatě odpovídal na otázky občanů, kteří je mohli zaslat například pomocí mobilní aplikace.

K incidentu s britským torpédoborcem u Krymu podotkl, že byl připravenou provokací s výzvědným záměrem, a podíleli se na ní Američané. Dle Putina bylo záměrem zjistit ruskou reakci, ale inci-

dent nemohl vyvolat třetí světovou válku. „Samozřejmě to byla provokace,“ prohlásil Putin. Byla složitá a vedle Britů se do ní zapojil i americký průzkumný strategický letoun, který startoval z vojenské základny NATO na Krétě. „Byl jsem o tom informován. Dobře jsme ho viděli,“ poznamenal prezident.

Na otázku, zda by se sešel s ukrajinským prezidentem Vladimírem Zelenským, Putin řekl: „Dal Ukrajinu pod plnou vnější kontrolu. Klíčové otázky života Ukrajiny se neřeší v Kyjevě, ale ve Washingtonu. Částečně v Berlíně a Paříži. Pak o čem mluvit? Nic-

méně takovou schůzku neodmítám. Je jen třeba pochopit, o čem se bude mluvit.“

Na otázku, proč na seznam nikoli přátelských zemí nebyla zařazena také Ukrajina, ruský prezident řekl, že nepovažuje ukrajinský národ za nikoli přátelský. „Považuji Ukrajinu za jeden národ.“ Dle něj je to současné vedení Ukrajiny, které se na rozdíl od národa projevuje jako nikoli přátelské vůči Rusku.

Seznam nikoli přátelských zemí schválila ruská vláda v polovině května. Jako jediné dvě země na něj zařadila Spojené státy a Českou republiku.

Rusové od začátku debaty poslali prezidentovi kolem dvou milionů dotazů, další mu mohli pokládat až do ukončení relace. Dle agentury TASS z dotazů vyplynulo, že obyvatelé země nejvíce trápí témata spojená se sociální sférou a kvalitou života. Ptali se například na ceny potravin, letenek, na sociální dávky nebo hypotéky. Mluví Kremlu Dmitrij Peskov už dříve podotkl, že jedním z hlavních témat bude v letošní debatě pandemie. Putin prohlásil, že nepodporuje povinnou vakcinaci, ale vyzval Rusy, aby věřili odborníkům a nechali se očkovat.

(ČTK)

ČR vydírá Rusko bez soudu a důkazů!

Českou žádost o náhradu škod adresovanou Moskvě přirovnala mluvčí ruské diplomacie Marija Zacharovová k vyděračství. Na sociální síti Telegram také uvedla, že čeští představitelé každým svým oznámením a každým krokem jen potvrzují, že Moskva ČR oprávněně označila za zemi, která není vůči Rusku přátelská. „Obvykle jsou ti, kdo se chovají podobným způsobem a bez soudu a důkazů, ale za pomoci výhrůzek a urážek požadují peníze, nazývání vyděrači,“ napsala Zacharovová.

Šéf ruského mezinárodního parlamentního výboru Leonid Sluckij se dle agentury TASS vyjádřil k české žádosti kriticky a označil ji za absurdní. „Absurdita požadavků ze strany ČR, která po Rus-

ku požaduje kompenzaci škody za výbuchy ve vojenských skladech ve Vrbětčích, je srovnatelná jen s absurditou samotných tvrzení, že do tohoto incidentu jsou zapojeny ruské tajné služby,“ řekl.

ČR přítom zařazení České republiky na seznam „nikoli přátelských“ států považuje dle ČTK za porušení mezinárodního práva a prostřednictvím ruského velvyslance v ČR tlumočila Moskvě požadavek české diplomacie, aby Rusko přestalo toto označení používat... Rusko zařadilo ČR na nově vytvořený seznam zemí, které nejsou přátelské, jako jediný stát vedle USA v polovině května. ČR to byla, která přátelské vztahy a spolupráci přestala vůči Rusku aplikovat jako první.

Sputnik pro děti

Rusko otestovalo vakcínu proti covidu-19 ve formě nosního spreje. Vakcína má být vhodná pro děti od osmi do 12 let, napsala agentura TASS s odvoláním na vědce Alexandra Gincburga, který vedl vývoj ruské vakcíny Sputnik V.

Sprej je stejný jako vakcína Sputnik V, jen místo jehly se

k aplikaci používá tryska a vstříkne se do nosu. Vakcína pro děti bude připravena k distribuci do 15. září.

Výzkumná skupina testovala vakcínu na dětech ve věku od osmi do 12 let a nezjistila u testované skupiny žádné vedlejší účinky, a to ani zvýšení teploty, dodal Gincburg. (ČTK)

Nechceme se ocitnout na palubě pirátské lodi!

Pátého července již tradičně vzpomněli mučednické smrti a odkazu Jana Husa též středočeští občané na úpatí hory Velký Blaník. „Zejména mladí lidé by si měli uvědomit, že v současné koronakrizi, a s ní spojené ekonomické krizi v podobě zvyšování cen, by mělo být ve volbách rozhodováno dle toho, která strana mi poskytne záruky, že se mi udrží životní standard, dostupnost práce a vzdělání, aniž bych se musel příliš zadlužovat, budu schopen své půjčky na vzdělání a pořízení si bytu splácet v reálné době a nebudu je předávat svým potomkům,“ řekl pod bájnou

horou poslanec Stanislav Grospič, místopředseda ÚV KSČM. Připojil se k řečníkům, kteří varovali před volbou koalice Spolu či Pirátů. Upozornil, že pirátský program je velmi nebezpečný. „Piráti chtějí přenášet zátěž ze státu na obce, a tedy i na občany. Nechceme, abychom se jako Česká republika ocitli na palubě pirátské lodi, kde sice bude formálně existovat rovnost mezi členy posádky, ale tvrdá kázeň a hierarchie, kdo co má dělat, a také dělení zisků. To je velká kamufláž na celou společnost. Tomu musíme zabránit,“ burcoval Grospič. (šla, mar, mh, jel)

Den ruského námořnictva

Poslední červencová neděle patřila v Rusku tradičně námořnictvu. Součástí oslav bylo mimo jiné také proplutí válečných lodí na Něvě a u pevnosti Kronštadt. Akce se zúčastnilo 39 lodí, sedm ponorek – včetně tří jaderných – a skoro padesátka letadel a vrtulníků. Kvůli pandemii byla přehlídka, které přihlížel také ruský prezident Vladimir Putin, bez diváků. Den námořnictva připomíná 325. výročí založení ruského námořnictva, ale slouží také k prezentaci ruské síly. (AP)

Také letos v červnu uctila ČR památku padlých čs. parašutistů u zdi chrámu Cyrila a Metoděje v Praze, kteří se tady ukryli po atentátu na kata českého národa Reinharda Heydricha a svedli zde v červnu 1942 statečný boj s nacistickou přesilou. Zdroj: svazbojovníku.cz

Uctili památku Mistra Jana Husa

V tábořském lesoparku Pinetovka se sešli 6. července jihočeští občané, aby uctili památku Mistra Jana Husa, upáleného černokněžníky katolické církve v Kostnici 6. července 1415.

„Pravdou může být jenom to, co je dobrem pro všechny,“ uvedl tady ve svém projevu 1. místopředseda Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a předseda ÚV KSČM Vojtěch Filip. Přítom zdůraznil, že slova, která Hus již před staletími řekl, stále kopírují události dnešní doby, protože mnohdy dnes bývá pravda překrucována a mnozí ji využívají pouze pro svůj prospěch.

Filip dále zmínil, že současnost je pro občany složitá, kdy celosvětově pořád čelíme hrozbám vyvolání válečných konfliktů a rovněž hrozí, že evropská integrace se evropským byrokratům rozpadne pod rukama. KSČM vnímá Evropskou unii jako subjekt, který nerespektuje zájmy jednotlivých států a je viditelný obrovský byrokratický rozpor mezi Bruslem a jednotlivými státy. Filip také kritizoval vládu premiéra Babiše, která nepřipravila žádný stabilizační program. A proto není možné, aby za chyby či kroky, které vláda měla učinit, ale neučinila, platila nakonec ještě vnučata našich vnučat. Proto jde KSČM do parlamentních voleb s krédem Šance na nový začátek. (šla, mar, mh, jel)

Kolaborant Herman servilní loutkou sudeťáků

Na červencovém sudetoněmeckém sjezdu v Mnichově bývalý ministr kultury České republiky Daniel Herman (KDU-ČSL), převzal Evropskou cenu Karla IV., která je nejvyšším vyznamenáním sudetských Němců. V děkonném projevu servilní Herman označil cenu za podporu v budování přátelství mezi Němci a Čechy. Cenu mu předal hlavou sudetských Němců Bernd Posselt a k blahopřání Hermanovi se s ním připojil také bavorský premiér Markus Soeder.

Posselt lísavě označil Hermana za vzor pro řadu lidí, kteří se prý ještě stále bojí podívat na pravdu historie. Ale tu dějinnou pravdu, bohužel, bezostyšně a trestuhodně falšují a první pohrobci nácků. „Vyznamenání si velice cením a chápu ho jako velkou podporu mého příspěvku pro boření předpokladů a pro prohloubení další spolupráce. Staleté soužití Čechů a Němců, křesťanů a židů v českých zemích se před 70 lety zdálo trvale zničené,“ řekl Herman. Pak ale přišel rok 1989, kdy se komunistické režimy v Evropě zhrouti-

ly. „Tehdejší kontakty a z části i přátelství se staly dobrým východním bodem,“ podotkl.

Herman, též laicizovaný katolický kněz, se již v roce 2016 jako první člen vlády ČR zúčastnil sudetoněmeckého srazu v Norimberku. Tehdy zde oslovil sudetské Němce „milí krajané“. Za tento řítolezecký výrok ho povznášá k nebesům šéf Sudetoněmeckého krajského sdružení B. Posselt a často jej připomíná. V rozhovoru pro ČTK Herman pověděl, že oslovení „milí krajané“ považuje za logické a správné. Dle něho je nutné přinášet do česko-německého soužití nové impulzy, aby neoživaly staré předsudky. Sluší se také zmínit, že Herman byl rovněž prvním členem vlády ČR, který jako host promluvil na sněmu Koruny české (monarchistické strany Čech, Moravy a Slezska) a přitom se pochlubil, že ve své kanceláři má místo portrétu prezidenta naší republiky portrét bl. Karla, posledního českého krále, jehož je velikým ctitelem. Je to vskutku příznání zvráceného myšlení politika. Kolaborantské loutky v ru-

kách sudeťáků, jimž přizvukuje také pan Pavel Bělobrádek z líhně KDU – ČSL a zřejmě i další z této proradné strany.

Posselt na sjezdu v Mnichově též ve svém vystoupení chvástavě a podbízivě zdůraznil, že rolí sudetských Němců po jejich nuce-

ném odchodu z bývalého Československa je spojovat národy v srdci Evropy.

Zřejmě si toto spojování sudeťáci představují tak, že budou požadovat revizi výsledků 2. světové války, kterou pomáhali rozdmýchat svou fanatickou oddaností Hitlerovi a rozbitím své staré vlasti, odsouzení a zrušení dekretů prezidenta ČSR Edvarda Beneše...

Nehoráznou nestydatostí a arogancí se Posselt blýskl v Mnichově, symbolu města zrady naší země, když prohlásil, že by si sudetští Němci přáli sejít se na svém příštím srazu v České republice! **Bude k tomuto mlčet nynější vláda premiéra Andreje Babiše?** JAN JELÍNEK

Daniel Herman přebírá Evropskou cenu Karla IV. od Bernda Posselta (vpravo)
Zdroj: idnes.cz

Rusko žaluje Ukrajinu ve Štrasburku

Rusko poprvé podalo u Evropského soudu pro lidská práva žalobu na jiný stát. Ukrajinu obvinilo ze smrti civilistů, potlačování svobody slova a pronásledování jinak smýšlejících, diskriminace ruskojazyčných obyvatel i zablokování dodávek vody na poloostrov Krym. Oznámila to ruská média s odvoláním na generální prokuraturu, která žalobu podala.

Ruská žaloba dle listu Kommersant shrnuje ruský, tj. v tomto případě bezpochyby pravdivý výklad událostí, které následovaly po svržení režimu proruského ukrajin-

ského prezidenta Viktora Janukovyče v únoru 2014: tedy od násilného převratu v Kyjevě s více než stovkami obětí na životech, který přerostl v nacionalistický teror a válku na východě země s tisíci mrtvými civilisty. Ke klíčovým epizodám žaloba řadí podpálení Domu odborů v Oděse, kde uhořeli proruští aktivisté, a ukrajinské ostřelování a bombardování území proruských povstalců na Donbasu na východě Ukrajiny, při kterém umírali civilisté včetně dětí.

Moskva přičítá Kyjevu i vinu za zřícení civilního boeingu malajsijských aerolinek s téměř třemi

stovkami lidí na palubě na východě Ukrajiny v červenci 2014. „Pravda, nejde o obvinění z přímého útoku. I když dříve zaznívaly i podobné výhrady. V žalobě jde o to, že ukrajinské úřady neuzavřely vzdušný prostor nad oblastí bojů. Moskva také tvrdí, že Ukrajina předkládá zfalšované důkazy, aby vinu za katastrofu svalila na Rusko,“ napsal Kommersant. Připomněl, že na Západě převládá verze, že letoun sestřelili proruští povstalci raketou Buk dodanou z Ruska. (rj)

V brokové střelbě – trapu – na olympiádě vyhrál Jiří Lipták (vpravo). Jeho kamarád David Kostecký si vystřílel stříbro.
FOTO: Reuters – Ann Wang

Olympijští vítězové z Tokia: judista Lukáš Krpálek a kajakář Jiří Prskavec
FOTO ČTK – Ondřej Deml

Jedno z největších ozbrojených vystoupení proti nacismu v Evropě bylo Slovenské národní povstání před 77 roky

Vzplanulo 29. srpna 1944 s hlavním ohniskem v Banské Bystrici. Vedli jej čs. generálové Rudolf Viest a Ján Golian. Nezapomenutelnou postavou povstání je národní hrdina Jan Šverma. Slovinci revoltou dali najevo, že se důrazně se zbraní v rukách distancují od faštického režimu zločince Jozefa Tisa a hitlerovského Německa, jehož se stal Slovenský štát poslušným vazalem. Slovensko si tak vybojovalo právo stát se stranou vítězů ve 2. světové válce. (Jel)
Zdroj: radioservis-as.cz

Úspěšný test balistické rakety

Rusko úspěšně vypustilo svou nejnovější mezikontinentální balistickou raketu. Napsala to agentura TASS s odvoláním na informaci, kterou jí poskytli z obranného průmyslu.

Upřesnil, že test se uskutečnil v polovině června, kdy byla z kosmodromu Pleseck na severovýchodě Ruska vypuštěna „jedinečná balistická raketa“. Novou zbraň vyvíjí Moskevský institut tepelně-

ho inženýrství (MIT), který je dle TASS součástí ruské kosmické agentury Roskosmos. Institut se podílel i na vývoji jiných ruských balistických raket – Topol, Topol-M, Jars a Bulava, které už ve výzbroji ruské armády jsou.

Už dříve bylo oznámeno, že institut v rámci modernizace strategických zbraní začal vyvíjet „perspektivní“ mezikontinentální balistickou raketu Kedr (Cedr), kte-

rou bude možné odpalovat ze sil i z mobilních zařízení. Testovací a konstrukční práce by měly začít na přelomu let 2023-24.

Mezikontinentální balistická raketa je strategická balistická raketa schopná dopravit s vysokou přesností na vzdálenost převyšující 5000 kilometrů bojovou hlavici, většinou vybavenou jadernou nebo termonukleární náloží. (ČTK)

Spolupráce na dopadení zločinců

Rusko bude spolupracovat s USA ve snaze dopadnout kybernetické zločince, prohlásil šéf ruské tajné služby FSB. Učinil tak poté, co se prezident USA Joe Biden a jeho ruský protějšek Vladimir Putin dohodli na rozvinutí spolupráce v určitých oblastech.

„Budeme společně pracovat na vypátrání hackerů a doufáme v reciprocitu,“ řekl dle RIA Novosti šéf FSB Alexander Bortnikov na bezpečnostní konferenci v Mosk-

vě. Náměstek ministra zahraničí Sergej Rjabkov na jiné konferenci uvedl, že v Ženevě se Rusku a USA „podařilo nastartovat velmi promyšlený a důkladný“ výměnný mechanismus v oblasti kybernetické bezpečnosti. Vzápětí dodal, že je zapotřebí, aby úsilí vyvinuly obě strany. Biden na americko-ruském summitu Putinovi řekl, že některé druhy klíčové infrastruktury mají být mimo dosah kybernetických útoků. Oba lídři se v Ženevě rovněž shodli, že je třeba co

nejdříve začít jednat o nových úmluvách o kontrole jaderných zbraní. Ruský ministr obrany Sergej Šojgu uvedl, že Moskva požádala o větší transparentnost ohledně raket v Evropě. Šéf Kremlu dle něj navrhl opatření jako např. moratorium na rozmísťování raket středního a krátkého doletu v Evropě. Dle Putina by tento krok přispěl k budování vzájemné důvěry. (ČTK)

Stranu 3 připravil a redigoval Jan Jelínek

Lukašenko: „Dnes válka začíná rozvratem státu zevnitř“

Prezident Běloruska Alexandr Lukašenko se 22. června zúčastnil vzpomínkové akce u Brestské pevnosti, jednoho z míst, kde přesně před 80 lety ve 4 hodiny ráno zaútočili fašisté plnou silou na spící město a potažmo na celý Sovětský svaz.

Položil věnec k Věčnému ohni a ve svém projevu pronesl směrem k Západu velice silná slova. Vzpomenul hrdiny, ale i nevinné oběti války. Připomněl, že proti SSSR

bojovala téměř celá Evropa, a že tenkrát nechápali, jak je možné, že ani v zoufalých situacích se sovětský voják nevzdává.

Za běloruský národ si položil otázku, jestli zase bude bojovat, jestli opět bude válka? A sám odpověděl, že my už dávno bojujeme, pouze válka získala jinou podobu: „Dnes válka anebo barevná revoluce začíná zevnitř státu, rozložením společenství zevnitř. A jakmile je společnost rozděle-

ná, v chaosu, přicházejí ti, co to vše začali, jako zachránci. Scénáře jsou napsané, úkoly rozdané, ale tentokrát jsme silnější a moudřejší. Jsme silný a suverénní stát a tak bude i do budoucna.“ Uvedl, že proti Bělorusku zavedli další sankce, a to velice nepěkně, symbolicky, v noci na 22. Citoval ministra zahraničí Německa H. Maase, který 21. června prohlásil, že sankce je nutné zavést na všechna odvětví bělo-

ruské ekonomiky, což vyvolává otázku: „A kdo jste, pane Maasi? Včera se kající Němec anebo potomek fašistů?“ Připomenul Západu, že po rozpadu Varšavského paktu mu připadly státy střední a východní Evropy a byly dány sliby, že se NATO nebude posouvat směrem na Východ.

Pobaltským republikám ostře připomenul, že to bylo právě Bělorusko, které je ochraňovalo před přivalem imigrantů a na oplátku se mu dostalo informační a ekonomické války. Upozornil, že evrop-

ské země nyní čekají od Běloruska pomoc v boji proti nelegální migraci.

A zdůraznil, že do Evropy nyní přicháží obyvatelé těch států, které Západ sám zničil, a chce-li Evropa pomoc od Běloruska v této oblasti, musí učinit nějaké vstřícné kroky a ne se snažit zemi zadusit. Pokud tato Lukašenkova slova znamenají, že konečně přestal sedět na dvou židlích, je to velice dobrá zpráva nejen pro Bělorusky.

MIROSLAV HAVLÍK

Prezident Alexandr Lukašenko při projevu na schodech Brestské pevnosti

Zdroj: belta.by

Šachmat lehkým koněm

Na konci července se uskutečnil tradiční letecký salon MAKS 2021, jedna z největších světových výstav, na které jsou prezentovány nejmodernější novinky letecké a vesmírné techniky.

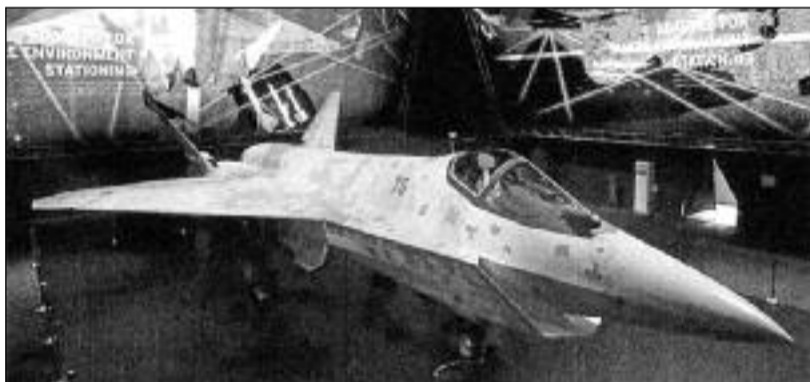
Událost se konala za účasti ruského prezidenta Vladimira Putina a mezi hosty byli také prezidenti partnerských států. Pořadatelem výstavy jsou mimo jiné Ministerstvo průmyslu a obchodu RF a státní korporace Rostech. Akci konající se ve městě Žukovskij pod Moskvou navštívilo přes 140

tisíc specialistů a více než 570 tisíc návštěvníků a hostů, bylo pozváno přes 120 delegací z 65 států.

Letos bylo představeno několik perspektivních novinek, v civilní oblasti třeba letouny MS-21 a II 114-300, ve vojenské vrtulníky Mi-171A3, Ka-32A11M a Ansat M, stíhačky Su-57E, Mig-35, Mig-29 a hlavně dlouho očekávaná lehká taktická stíhačka Checkmate ze Sjednocené letecké korporace (tedy také Su). Stíhačka patří k páté generaci, je pouze jednomotorová, vyznačuje se jedi-

nečnou kombinací letových charakteristik, bojovou efektivitou za dostupnou cenu a nízkými náklady na letovou hodinu. Stroj unese až pět raket vzduch-vzduch a další zbraně. Vnitřní prostory pro uložení zbraní mají ve své třídě největší kapacitu. „Projekt je rekordní i z hlediska načasování, starý jen něco málo přes rok a díky používání superpočítačové simulace, digitálních metod a v budoucnu virtuálního testování, bude možné vyrobit letadla za velice krátkou dobu“, sdělil generální ředitel Sjednocené letecké korporace Jurij Sljusar.

Generální ředitel společnosti Rostech Sergej Čemezov dodává: „Filozofie projektu se odráží v názvu stroje: Checkmate znamená v překladu z angličtiny „šachmat“. Pomocí šachové terminologie je LTS lehký „kůň“, lehký a obratný, schopný provádět neočekávané pohyby a rozhodovat o průběhu hry.“ Patří k tzv. neviditelným, obtížně zjištělným stíhacím letounům. (mhav)

Lehká taktická stíhačka Su-75 Checkmate

Zdroj: aviamir.info

Provokace USA a Británie v Černém moři

Ruské ministerstvo zahraničních věcí dle agentury TASS obvinilo Británii a Spojené státy ze snahy vyvolat konflikt a uvedlo, že bude bránit své hranice všemi dostupnými prostředky včetně vojenské síly.

Stalo se tak poté, co se Moskva důrazně ohradila proti plavbě britského torpédoborce Defender u břehů Krymu, který považuje za součást ruského území. Moskva ukrajinský poloostrov Krym připojila po referendu v roce 2014, Ukrajina a Západ ale ruské nároky na poloostrov neuznávají.

Náměstek ruského ministra zahraničních věcí Sergej Rjabkov označil tvrzení, že poloostrov vybihající do Černého moře nepatří

k Ruské federaci, za dezinformaci. „Kolegové ve Washingtonu a Londýně nejen, že popírají realitu, ale svým jednáním se snaží situaci vyostřit a v podstatě vyvolat konflikt,“ citovala Rjabkova agentura TASS.

„Nejde o výsostné vody Ukrajiny, ale výsostné vody Ruské federace. Je to naše hranice. A budeme ji bránit všemi prostředky, které máme k dispozici, včetně těch vojenských,“ zdůraznil Rjabkov.

Moskva oznámila, že ruská pohraniční stráž vypálila výstražné výstřely, když se britský torpédoborec přiblížil ke Krymu. Defender vplul asi tři kilometry hluboko do ruských výsostných vod. Britské ministerstvo obrany záhy rea-

govalo vyjádřením, že kvůli lodi královského námořnictva žádné výstřely nepadly a že britská loď proplula výsostnými vodami Ukrajiny v souladu s mezinárodním právem.

Ruské ministerstvo zahraničí předvolalo britskou velvyslankyni v Moskvě a tlumočilo jí důrazný nesouhlas s incidentem. Pohrozilo přitom, že při opakování podobných provokací bude odpovědnost za možné důsledky plně na britské straně.

Ruské ministerstvo obrany kromě toho oznámilo, že zahajuje společné armádní cvičení námořních a vzdušných sil ve východní části Středozemního moře, kde má Moskva u syrského pobřeží leteckou základnu.

Ruská výzva USA

Moskva vyzývá Washington, aby nezasahoval do vnitřních záležitostí Kubu a nechal Kubáncům samostatně rozhodovat o svém osudu, uvedla mluvčí ruského ministerstva zahraničí Maria Zacharovová.

„Vyzýváme Washington, aby zaujal objektivní postoj, odhodil pokrytectví a „dvojitý metr“ v politice. Od Spojených států a jejich následovníků je potřeba nezasahovat do záležitostí suverénního státu. A pokud Washington doopravdy trápí humanitární situace na Kubě a chce něčím pomoci Kubáncům, tak je třeba začít od sebe – od zrušení blokády, kterou od začátku odmítalo světové společenství. Logika je tady jednoduchá. Washington ji už mnohokrát zkoušel v různých situacích, ale vždy stejně – inspirací barevnými revolucemi ve vztahu k nepohodlným režimům. Nejdřív jsou vůči nim uvaleny sankce, vytvářejí se nebo se zvenčí vyvolávají umělé

problémy, které zatěžují sociální a ekonomickou situaci. Na tomto základě je vyprovokováno napětí, vzplanou protivládní nálady. A když se nahromadí „kritická masa“, veškerá vina se svalí na národní vládu. Onálepkují ji, všemožně diskreditují její činnost, čímž dojde ke zlomu. Tento algoritmus se teď snaží aplikovat na Kubu. Američané přitom zamlčují vlastní podvratné akce a konjunkturální záměry. Bez uvážení určitých paralel se chce americkým kolegům připomenout události v jejich domácím politickém životě. Kde byly jejich starosti o humanitárních cennostech, politickém pluralismu a demokratických svobodách, když po celé Americe chytali účastníky útoku na Kapitól, kteří jsou za jiné politické názory obvinění z vnitřního terorismu a stíhání také trestně?“ stojí v prohlášení Zacharovové, zveřejněném na internetové stránce resortu. sputniknews.com

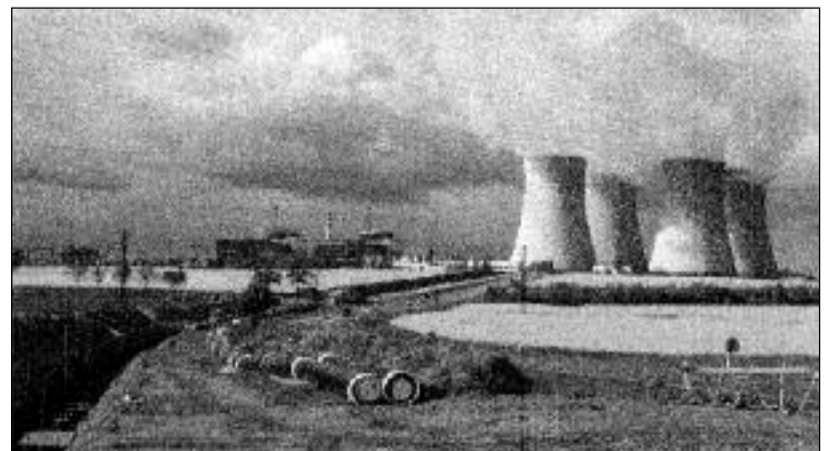
Bělorusko spustilo první jadernou elektrárnu

Bělorusko oficiálně uvedlo v červnu do komerčního provozu první blok své jaderné elektrárny. V prohlášení pro média to uvedla ruská státní společnost Rosatom, která elektrárnu postavila. Byly ukončeny všechny stavební, montážní, spouštěcí a testovací práce, všechny zkoušky a povolovací řízení. Blok nyní bude vyrábět elektřinu v normálním provozu.

„Běloruským kolegům jsme předali symbolický klíč od prvního jaderného bloku v zemi a mohu s jistotou říci, že se Bělorusko stalo majitelem jednoho z nejmodernějších a nejbezpečnějších jaderných bloků na světě,“ uvedl prezident společnosti IK ASE, inženýrské divize Rosatomu. Tento klíč budou potřebovat zase až za 80 let, až se bude elektrárna zavírat,“ dodal.

Proti první jaderné elektrárně v Bělorusku vystupuje Litva. Elektrárna se nachází blízko města Astravec, necelých 50 kilometrů od hlavního města Litvy Vilnius. Litva na ni pohlíží jako na hrozbu pro svou národní bezpečnost a po jejím spuštění zastavila dovoz elektřiny z Běloruska.

Rosatom výhrady Litvy odmítá a poukazuje na to, že zařízení odpovídá nejvyšším mezinárodním standardům. Výstavbu elektrárny financovalo Rusko prostřednictvím úvěru deseti miliard dolarů (207,9 mld. Kč). Má dva reaktory, každý o výkonu 1200 megawattů. Druhý reaktor by měl být připojen k síti v roce 2022. Část zařízení dodaly také české firmy, mimo jiné armatury, čerpadla nebo potrubí.

Jaderná elektrárna Astravec

Zdroj: seznamzpravy.cz

Muž, který vynalezl 20. století

Přátelil se s Markem Twainem a s bílou holubicí. Žil v celibátu. Trpěl patologickým strachem z mikrobů a byl posedlý čísly dělitelnými třemi. Jeho vynálezy změny svět. Od narození Nikolaj Tesly uplynulo 165 let.

Pán blesků. Elektrický mág. Tak mu přezdívali novináři. Převratné nápady doslova chrlil, prý se mu zjevovaly v záblescích intuice, do nejmenších podrobností.

Nechal si patentovat na tři stovky vynálezů. Mezi ty nejnámější patří ucelený systém střídavého proudu – dynamo, transformátory, motory – který je základem současné elektrické rozvodné sítě, různé varianty třífázového proudu, asynchronní indukční motor, Teslův vysokonapěťový transformátor (indukční cívka), nebo bezdrátové vysílání.

Jako vedlejší produkty výzkumu, na který se v té chvíli zaměřil, často vznikaly přelomové objevy – třeba rentgenové paprsky – , které ani nepublikoval. Přestože jeho patenty vydělaly jiným miliardy, sám zemřel chudý.

Narodil se 10. července 1856 v Chorvatské vesnici Smiljan jako čtvrté dítě z pěti dětí srbského pravoslavného kněze Milutina Tesly a jeho manželky Duky.

Prožíval život obyčejného venkovského kluka.

„Tříkrát nebo čtyřikrát jsem málem shořel na troudu a jednou jsem málem unikl smrti uvařením zaži-

otázka života a smrti,“ napsal v knize Můj životopis a mé vynálezy. Skoro nespal, až se nakonec psychicky zhroutil. A pak ho napadla převratná koncepce rotujícího magnetického pole, generovaného dvěma, nebo více střídavými proudy, které mají vůči sobě posunutou fázi. „Byl to stav naprostého štěstí, jaký jsem v životě nikdy předtím nepoznal,“ napsal v pamětech.

S tímto projektem v hlavě odjel v červnu 1884 do Spojených států, kde začal pracovat ve společnosti Edison Machine Works.

NA ZAČÁTKU BYLO VEJCE. TESLOVO.

Pro etablovaného podnikatele Thomase Alvu Edisona, majitele patentu na systém, výrobu a rozvod stejnosměrného elektrického proudu, byl nadšený mladík jen namyšlený přistěhovalec s divokou fantazií. Zvláště, když viděl budoucnost ve využití proudu střídavého. Přesto mu slíbil padesát tisíc dolarů, pokud vylepší jeho stejnosměrná dynamo. Podařilo se! „Porád jste ještě Pařížan. Až se jednou stanete skutečným Američanem, naučíte se chápat náš americký humor“, odbyl Edison odměnu na jaře roku 1885. Vzápětí dal Tesla výpověď. O stroje na střídavý proud nejvíce investoři zájem, a tak se živil jako nádeník. Za dva dolary denně kopal příkopy. Pak vymyslel zábavnou hříčku: Kolumbovo

podnikatel George Westinghouse nabídl, že koupí patenty na systém střídavého proudu, rád přijal.

Konečně se mohl plně věnovat vynálezům bez obav z finanční nouze. Výstřední génius se stal lvem salonů. Nechal si šít obleky a kožené rukavice na míru. Pravidelně obědval ve vyhlášené luxusní restauraci u Delmonica. Mark Twain, Rudyard Kipling, Antonín Dvořák, ti všichni obdivovali elektrická „kouzla“ v jeho laboratoři.

Edisonův stejnosměrný proud narážel na zásadní omezení: nedá se dopravit na větší vzdálenost. Domácnosti musely být spojeny vlastním drátem přímo s elektrárnou, takže elektrické sítě omotaly města divokou spleť drátů. Teslovy – po odkoupení patentů už vlastně Westinghouseovy – generátory střídavého proudu jim začínaly brzy konkurovat. Zdatný obchodník Edison pochopil, že jde o dominanci nad světovým trhem, a přešel do útoku. Vypukla válka proudů.

STŘÍDAVÝ VÍTĚZÍ

„Střídavý proud je nebezpečný, až smrtelný! Westinghouse zabije zákazníka do šesti měsíců od spuštění svého systému!“ varovala propaganda. Před očima reportérů nechal Edison usmrcovat střídavým proudem toulavé psy. „Je tohle vynález, na kterém má vaše milá manželka vařit večeři?“ ptal se Američanů. Nakonec navrhl na-

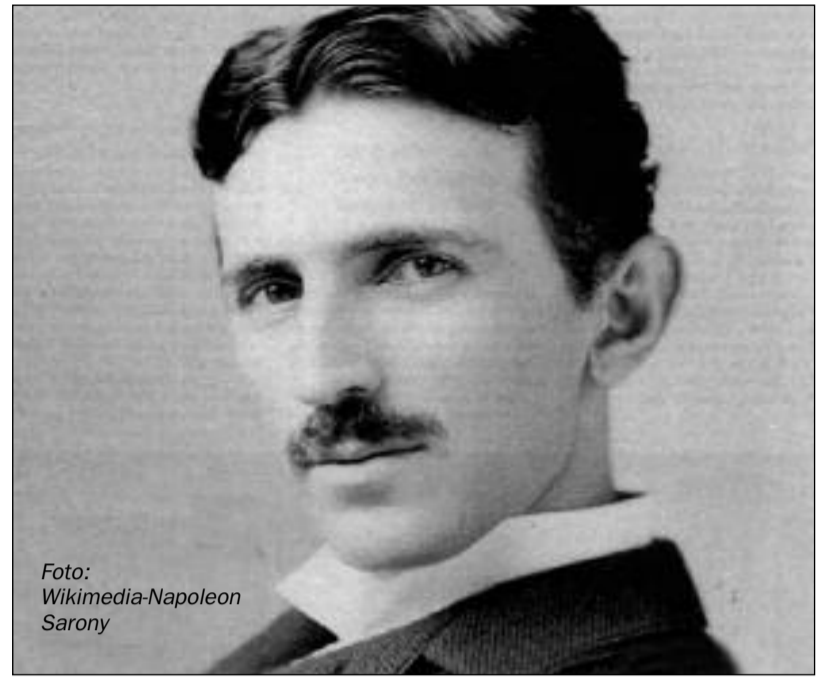

Foto: Wikimedia-Napoleon Sarony

Novináři měli žně. Ani senzacechtivé titulky však nedokázaly vítězné tažení střídavého proudu zastavit. Zásadní porážkou byla pro Edisona prohraná soutěž na kompletní dodávku elektřiny pro světovou výstavu v Chicagu 1893, v níž Westinghouse nabídl poloviční cenu. A v okamžiku, kdy se žárovky rozsvítily a zalily výstaviště bílým světlem, bylo jasno, že budoucnost patří střídavému proudu.

Posledním hřebíčkem do rakve byznysu se stejnosměrným proudem se stala prohraná bitva o zajištění elektřiny pro vodní elektrárnu na Niagarských vodopádech. Westinghouse Electric Corporation ji uvedla do provozu v roce 1896. Válka proudů byla dobojována.

Tesla měl za sebou patenty na stovky vynálezů, jeho snem však byl objev bezdrátového přenosu elektrické energie. Věřil, že dokáže vybudovat celosvětový systém, jímž se bude energie volně přenášet, aniž by byla potřeba distribuční sítě. Napřed se o to pokusil v Colorado Springs, v roce 1901 pak začal za finanční podpory miliardáře Johna Pierponta Morgana stavět 57 metrů vysokou věž Wardenclyffe přímo na Long Islandu.

MARCONI JE OSEL

Zatímco investor věřil, že vynálezce bude zařízení pro bezdrátovou komunikaci, které dosáhne přes Atlantik až do Anglie, a bude tak konkurovat Marconiho telegrafu, Tesla snil o bezdrátové distribuci elektřiny. Vizionářský projekt však ztroskotl na nedostatku financí.

Mezitím si bezdrátový telegraf založený na rádiových vlnách nechal v roce 1896 patentovat italský fyzik Guglielmo Marconi. Ignoroval přitom fakt, že první pokusy s bezdrátovým přenosem signálů uskutečnil Tesla už v roce 1891 a o dva roky později v tiskem publikovaných přednáškách principy tohoto vysílání detailně popsal.

„Pan Marconi je osel... Je mi jedno, že mi ukradli můj nápad. Vadí mi, že nemají žádné vlastní nápady,“ okomentoval to Nikola Tesla, když v roce 1909 dostal Marconi za vynález Nobelovu cenu. V té době bojoval o přežití Wardenclyffské věže a na „podružnosti“ neměl náladu. Žalobu

pro porušení svého patentu podal až o šest let později. Marconi jako vlivný politik blízký Mussolinimu měl však silnou pozici, a tak se spor táhl ještě desítky let. Americký nejvyšší soud potvrdil Teslovo prvenství až v roce 1943, osm měsíců po jeho smrti.

Dalším příkladem Teslovy neschopnosti věnovat se ekonomické stránce vynálezů byly licenční poplatky za systém střídavého proudu. Když ho Westinghouse kvůli finančně náročným válce proudů požádal, aby od nich upustil, souhlasil. Patenty se ovšem později proměnily ve zlatý důl, což Nikolu připravilo o stamiliony dolarů. Jak jednou řekl svému příteli, spisovateli Robertu Johnsonovi, „nato, abych se stal milionářem, jsem zatím neměl čas.“

Jeho fobie vznikly poté, co v mikroskopu spatřil mikroorganismy v pitné vodě. „Pozoroval-li byste tyto stvůry nevitelně chlupaté a ošklivé, byť jen několik minut, a viděl, jak jedna druhé sápe tělo a jejich šťávy se volně rozptylují ve vodě – již nikdy byste nepozřel byt jen kapku nepřevařeně a nesterilizované vody,“ napsal Robertu Johnsonovi.

ROZHODL SE ŽÍT V CELIBÁTU

„Nemyslím, že byste dokázal vyjmenovat mnoho slavných vynálezů, jejichž autory jsou ženatí muži,“ vysvětlil spisovateli Kennethu Swezeymu.

Spřízněnou duší našel v bílé holubicí. „Miloval jsem tu holubicí, jako muž miluje ženu, a ona milovala mne,“ vyprávěl novináři Johnu O'Neillovi. Často ho bylo možné spatřit, jak stojí s rozpraženými rukama v parku, se speciálně připraveným ptačím krmivem u nohou, celý pokrytý holuby. Tehdy městskému elegantovi vůbec nevadilo, že je pokrytý peřím. A kdyby jen peřím!

Ke stáru se stal přísným vegetariánem: živil se pouze mlékem a sušenkami. Zemřel zřejmě ve spánku v noci na 7. ledna 1943 ve věku 86 let. Skonal ve skromném dvoupokojovém apartmá, které mu patřil Westinghouse. Bylo na 33. patře hotelu New Yorker a mělo číslo 3327.

VYBRÁNO Z MAGAZÍNU PRÁVA 10. ČERVENCE 2021

Tesla v laboratoři v New Yorku
Foto: Profimedia.cz

va... Příhodila se mi celá řada podivných nehod a neštěstí, a když si uvědomím, že tu dnes večer stojím, připadá mi to skoro jako zázrak,“ vzpomínal na své dětství při přebírání Edisonovy medaile v roce 1916.

Studia fyziky a matematiky na vyhlášené polytechnice ve Štýrském Hradci zahájil jako jeden z nejlepších studentů. Po neshodách s profesory však ve druhém ročníku přišel o stipendium. Začal školu flákat, až ho vyhodili. Krátce studoval i na Karlově univerzitě v Praze, formálně vzdělání však nikdy nedokončil.

Živil se jako elektrotechnický projektant v Budapešti a později v Paříži a ve volném čase řešil problém usměrňovače střídavého napětí proudu. „Byla to pro mě

vejce, které dokázalo stát na špičce. Nikoli díky tomu, že by ho nakřápl, jak to prý kdysi učinil objevitel Ameriky, ale díky elektrickému proudu. Odlil vejce ze železa a mědi a položil ho doprostřed svého vynálezu: kruhového rotačního magnetického pole, sestaveného z vícefázových obvodů.

Elektrický proud vejce roztočil tak, že stálo na špičce, a nadšení diváci – inženýr Albert Brown a právník Charles Pecka – investovali do vzniku společnosti Tesla Electric Company. Ta už na jaře 1887 získala první z mnoha patentů. A Nikola vynalézal dál: sedm patentů na systém střídavého proudu, pět patentů na různé varianty třífázových systémů... Obchodování ho nebavilo, představovalo pro něj ztrátu času. Když mu

hradit obvyklou metodu popravu – oběšení – střídavým elektrickým proudem. Argumentoval tím, že půjde o rychlou a bezbolestnou smrt, a potměšile ji nazval „westinghouseování“.

V srpnu 1890 usedl na elektrické křeslo první odsouzený, vrah William Kemmler. Po dlouhých sedmnácti vteřinách působení elektrického proudu o napětí tisíc voltů se však odsouzenec probral. „Poté se ozval zvířecí řev a celé tělo se začalo divoce zmítat. Zoufalí dozorcí na nic nečekali, opět připojili elektrody k hlavě i tělu popravovaného a zapnuly generátory na plný výkon... během dvou minut zaplnil celou místnost pach spáleného masa,“ popisuje spisovatel David J. Kent v knize Tesla. Génius, který zkroutil elektřinu.

200 let od narození českého básníka, spisovatele, novináře, vlastence Karla Havlíčka Borovského

(Pokračování z minulého čísla)

Putování zasněženými Alpami trvalo dva dny a byla to úmorná cesta. Havlíček je v Brixenu ubytován v hotelu KOD SLONA, kde poznává druhé vyhnance – Johana Aloise Šalchamera, účastníka revoluce 1848 a důstojníka Rudolfa Chebra.

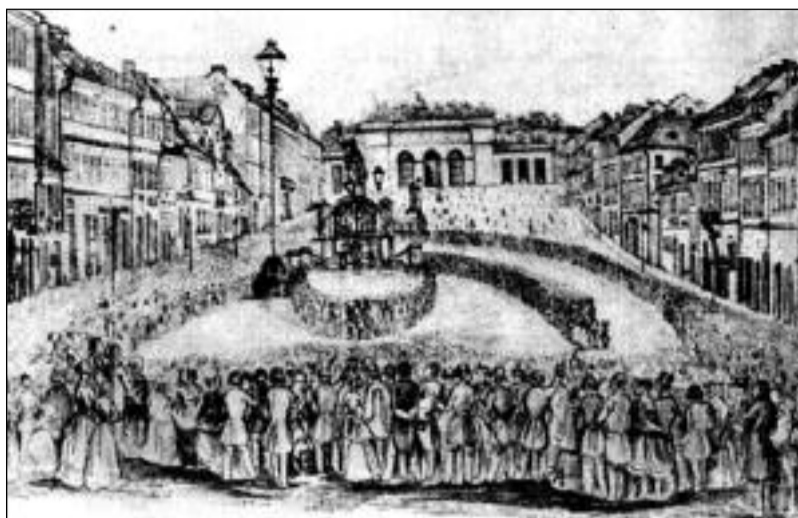
Brixen je malé německé katolické město, které si Havlíček prošel za tři dny. Mohl chodit i po blízkém okolí, avšak těžce na něj působila izolace od rodiny, od Prahy. V roce 1851 přijela za ním manželka Julie i s dcerkou Zdeňkou. Rodina pronajala domek, jídlo si nosili z hotelu Slon. I pak byl Havlíček pod stálým dohledem.

V roce 1854 se jeho manželka i dcera vrátily do Prahy. Jednak proto, že Juliina tuberkulóza se zhoršila a jednak proto, že si rodiče přáli, aby Zdeňka navštěvovala českou školu.

Karel Havlíček prožíval v Brixenu pravá muka. Všechny aktivity ohraničeny na procházky, popovídání si s několika známými, psaní

dopisů. Napsal Tyrolské elegie, křest Svatého Vladimíra. Sám Havlíček přemýšlel o emigraci.

Jeho vyhnanství mělo také jednu přednost. Alpský vzduch mu pomáhal mírnit jeho tuberkulózu, kterou dostal od své ženy. Když Havlíček podepsal dokument, ve kterém se zavázal nezačínat žádné aktivity, je mu dovoleno vrátit se do Čech. Vrací se skoro po čtyřech letech. Do Prahy přicestoval 15. května 1855, kde ho zastihla krutá zpráva, že jeho žena zemřela před měsícem, 16. dubna 1855. Neměla ani 30 let. Havlíčkovi se zhroutil svět. Také zjistil, že je stále sledován. Režim se zostřil a mnozí vlastenci a politici se stáhli z veřejného života. Havlíčkovi známi a přátelé se nechtěli kvůli němu nechat kompromitovat. Karlu Havlíčkovi je zabráněno opustit Německý Brod. Jeho dcera je u zetě. Nemůže do Prahy, aby byl blíž u své dcery. Byl bez peněz, živila ho maminka. (Muselo to být strašné, když se nad tím člověk zamyslí). Nakonec je mu dovoleno

Liturgie na Koňském trhu v červnu 1848 při Slovanském sjezdu
Foto z časopisu Srpska reč

přijet do Prahy, měl veliké bolesti, veliký kašel. 18. června 1856 dostal silné chrlení krve. Lékaři ho poslali na léčení do Štenberka.

Je pod vlivem velkého množství prášků na spaní. Dr. Josef Podlipský ho co nejdříve kočárem odváží do Prahy. Pět dní na to Havlíček umírá v bytě u svého zetě Františka Jaroše ve věku 35 let. Teprve

po jeho skonu se lidé vzpomínali, stal se pro ně kultem. Karel Havlíček Borovský je pohřben na Olšanském hřbitově v Praze. Jeho dcera, které bylo 8 let, na jeho pohřbu nebyla. Jeho hrob navštívila při dovršení 18. let. (Havlíčková maminka zemřela v Havlíčkově Brodě 1. července 1884 ve věku 93 let. Dcera Zdeňka zemřela na stejnou

nemoc jako její otec a maminka ve věku 24 let).

Pohřeb Karla Havlíčka zorganizovali Ferdinand Náprstek, bratr Vojty Náprstka, Josef Němec, manžel Boženy Němcové, spolu s Jozefem Václavem Fričem. Pohřbu se zúčastnilo velké množství lidu, i policie. Rozloučit se přišli i Palacký, Rieger, Hanka, Erben. Za svoji aktivitu je Josef Němec na osm dní zavřený. Božena Němcová položila na Havlíčkův hrob trnovou korunu jako symbol mučednictví. Posledních šest let života byl Havlíček pro každého nebezpečný, ale najednou ho celý národ opěvuje. Roku 1862 je v rodné obci Borová u rodného domu vzpomínková slavnost, na které se šlo 10 000 lidí. Sokolové pochodovali, zúčastnili se politici Sladkovský, Zelený, Gregr.

Po Havlíčkově smrti je jeho dcera Zdeňka nazvána „Dcerou národa“. Po její smrti, kdy podlehl tuberkulóze, se na hrobě sešlo na tisíce lidí, včetně Palackého a Riegra. **NATAŠA WEBEROVÁ**

Pomník Karla Havlíčka v Prostějově
Foto z časopisu Srpska reč

Pomník Karla Havlíčka v Prostějově
Foto z časopisu Srpska reč

Koncem května se konalo každoroční vzpomínkové setkání k výročí úmrtí Františka Palackého u jeho hroby v Lobkovicích.
Vybráno z Listů města Neratovice, červenec–srpen 2021

Legendární český sbormistr a dirigent

Miroslav Košler se narodil 25. července 1931 v Praze. Pocházel z muzikantské rodiny, jeho otec byl členem orchestru Národního divadla.

Poněvadž jeho maminka byla židovského původu a Norimberský zákon z roku 1935 prikazoval tehdy mužům rozvést se se svou manželkou, což otec odmítl. V Národním divadle potom dostal výpověď, živil se jenom příležitostně a oba synové museli zanechat studia na gymnáziu. Oba rodiče se spolu se synem Zdeňkem stejně nevyhnuli deportaci do koncentračního tábora a mladý Miroslav, teprve čtrnáctiletý, žil do konce války v jiné rodině.

Miroslav Košler studia dokončil až po válce, když maturoval v roce 1951 na pedagogickém gymnáziu. Jak Zdeněk, tak i Miroslav, působili pak v jednom dechovém orchestru, kdy starší bratr hrál na lesní roh a mladší na klawerino.

rinet s malým bubnem. I když společně nastudovali Dvořákovu Symfonii č. 8 G dur, jako přípravu Miroslava na studia AMU, tak ten napoprvé zkoušku neudělal, přestože byl nesporným talentem, aby o rok později byl nejenom ke studiu přijat, ale stal se žákem věhlasných hudebních pedagogů, jako byli M. Doležil, K. Kühn, V. Smetáček a nakonec i J. Veselka. A to bylo rozhodující.

Jeho absolventský koncert po úspěšně absolvovaném dirigentském oboru na AMU se konal v červnu roku 1958 ve zcela zaplněné Smetanově síni Obecního domu v Praze. Na programu bylo Dvořákovy Te Deum, op. 103 a Otvírání studánky B. Martinů v podání Pražského filharmonického sboru a Symfonického orchestru FOK. Kritika tehdy už vůbec nešetřila chvalozpěvy, o M. Košlerovi se hovořilo jako o nesporném talentu s muzikou v krvi.

Nutně se musím vrátit do roku 1951, kdy se stal M. Košler sbor-

mistrem Pěveckého Sboru ČKD Praha, tedy amatérského tělesa, kdy využil chuti do zpěvu, dobrého hlasového potenciálu zpěváků a spolupráce se Z. Lukášem, P. Ebenem, A. Tučapským a I. Hurníkem, takže se běžně zpívaly jejich skladby, dokonce jako premiéry.

Tento sbor byl později přejmenován na Pražský smíšený sbor a M. Košler byl od roku 2010 jeho čestným uměleckým ředitelem.

V roce 1968 se stal M. Košler uměleckým ředitelem Armádního uměleckého sboru Víta Nejedlého, kdy vytvořil nejenom velký symfonický orchestr s dirigenty V. Válkem a R. Eliškou, ale i mužský sbor, jehož vedení se ujal sám. Toto těleso jak v domácím prostředí, tak i v cizině (Itálie v roce 1970) dávalo mimořádný program v podobě kupř. Beethovenovy Symfonie 6 F dur, Brahmovy Alto Rhapsody, op. 53 pro alt, mužský sbor a orchestr či Dvořákovy Symfonie č. 8 G dur.

Po zrušení mužského sboru v AUSu, založil Pražský mužský sbor, který měl již v první sezóně premiéru Šostakovičovy Symfonie č. 13 b moll, dále první provedení Ebenovy kantáty Pocta Karlu IV. a cyklu Z. Lukáše s názvem Praze. Košler se též podílel v té době na nastudování kompletního díla B. Smetany a L. Janáčka.

V roce 1987 jmenoval sbormistr Opery ND v Praze Milan Malý Miroslava Košlera druhým sbormistrem ve svém Pěveckém sboru Československého rozhlasu. Košler se zaměřoval na českou a světovou sborovou tvorbu dvacátého století a pochopitelně také na kompletní sborovou tvorbu mužskou od Martinů, Janáčka, Lukáše, Ebena, Tučapského, Brittena, Bartoka a dalších.

V sezóně roku 2005 byl požádán o to, aby vedl po odchodu J. Brycha Pražský filharmonický sbor. Košler byl sice jmenován uměleckým poradcem ředitele, ale již v době, než byl vyhledán nový hlavní sbormis-

tr, nastudoval jak program soudobé české tvorby (Eben, Lukáš, Tučapský, Pololáník), tak i skladby A. Schönberga Gurre-Lieder a Symfonii č. 8 G. Mahlera.

Bylo by toho všeho podstatně více, ale nesmím zapomenout na to, že Miroslav Košler byl také velmi úspěšným pedagogem disciplíny „sborové dirigování“ na Pedagogické fakultě UK v Praze, kdy z jeho sbormistrovské třídy vyšla celá řada vynikajících studentů, mimo jiné Marko Ivanovič, Jakub Zicha, Jan Zástěra, Michal Hájek a mnozí další. J. Zástěra byl také členem redakční rady magazínu CANTUS, přispíval do něj svými odbornými články z oboru duchovní hudby a v současné době působí vedle dalších aktivit i jako dirigent Hudby Hradní stráže.

Zasloužilého umělce Miroslava Košlera můžeme právem nazvat legendou českého sbormistrovství. Zemřel ve věku 85 let 20. září 2016 v Praze.

MILOSLAV SAMEK

Krach plánu BARBAROSSA hitlerovského Německa

Koncem června 1940 kapitulovala Francie před hitlerovským Německem. Ve válce s ním (a fašistickou Itálií) zůstala tak oficiálně jen V. Británie. Se svými zámořskými koloniemi a dominií, na počet obyvatel (400 milionů) tehdy největší světová velmoc.

Už předtím (10. 5. 1940) pletičkáři z Anglie, jež pomáhali vzrůstu A. Hitlera v Německu, obměnili post britského premiéra. „Mírotvůrce“ N. Chamberlaina nahradil „nekompromisní“ vůdce W. Churchill. Vznikla zdánlivě patová situace. Jednak vyplývající z možností německé vojenské mašinerie (násilné překročení kanálu La Manche). A skutečná, kterou A. Hitler vyjevil v programovém spisu Mein Kampf, kde se do omrzení téměř ve třetině textu zaklínal spojenectvím Německa a Anglie v příští válce... Proto po půlročních tanečcích (britské odmítnutí německé mírové nabídky, letecká bitva o Británii), došlo v Berlíně ku napoleonskému zjištění, že „nejkratší“ cesta do Londýna vede přes Moskvu... Ostatně dokončení středověkého Drang nach Osten, ovládnutím rozsáhlých území na Východě (Rusko), bylo neskrývaným směřováním novodobého pangermanismu a extrémního německého šovinismu.

Sovětský svaz po zdlouhavém a nekorektním dohadování se s západními mocnostmi (Francie, V. Británie), trvajícím od dubna do srpna 1939, uzavřel 23. srpna toho roku smlouvu o neútočení s Německem. V listopadu 1940 navštívil německou metropoli předseda sovětské vlády V. M. Molotov. Právě různé při jednání se měli stát důvodem proč A. Hitler podepsal 18. prosince 1940 směrnici číslo 21, příkazující vrchnímu velení wehrmacht (OKW) dokončit přípravu napadení SSSR do jara 1941.

Ačkoliv němečtí vojenští odborníci považovali za jednu z důležitých příčin porážky v 1. světové válce boj na dvou frontách, generalita oslněná „jasnozřivostí“, s níž Hitler vyvedl Německo z „hanby“, vedená prušáckým drilem a přesvědčená o své „výjimečné“ profesionální zdatnosti „srazila kufry“. Armádní zpravo-

dajství (Abwehr) dodávalo informace, které úvahy o možnosti rychlé porážky Sovětského svazu posilovaly. V Rudé armádě (RA) probíhala reorganizace a přezbrojování, jehož úplné dokončení se plánovalo roku 1946. Navíc čistky z let 1937 – 39 měly podle Němců vážně snižovat schopnosti sovětského velitelského sboru.

Obrysy německého plánu (krycí název Barbarossa) se začaly rýsovat již v létě 1940. Předpokládalo se v něm, že během 3 – 4 měsíčního tažení bude zničen organizovaný odpor sovětských ozbrojených sil, ovládnuta velká města, průmyslové a zemědělské oblasti po čáru Astrachaň – Archangelsk. Mělo to přivodit zásadní podlomení, či přímo zhroucení sovětského státu. Od dosažení tohoto cíle se měla odvíjet další politická, případně vojenská opatření. Kvůli podpoře italského spojence v jeho zpackaných výbojích na Balkáně (Řecko, Jugoslávie) a v severní Africe (Britové) došlo k měsíčnímu odkladu začátku invaze.

Za nedělního rána 22. června 1941 vtrhly do Sovětského svazu tři německé skupiny armád, označené „Jih“, „Střed“ a „Sever“. Zpočátku se zdálo, že „blesková válka“ bude znovu slavit úspěchy. Letectvo sovětských pohraničních vojenských okruhů bylo z podstatné části zničeno ještě na zemi. Luftwaffe ovládala skoro neomezeně vzdušný prostor. Podle nástupových opatření RA měl být nepřítel zastaven v příhraničním pásmu a pak rozhodně vržen nazpět. Tak zněly i první, avšak za daných podmínek, nesplnitelné rozkazy. Vedlo to k obrovským ztrátám vojáků a nemohlo zabránit pronikání německých tankových klínů.

Špatně fungovalo spojení, což vyvolávalo ještě větší zmatky. „Před válkou se soudilo... - napsal tehdejší náčelník generálního štábu RA generál G. K. Žukov ve svých Vzpomínkách a úvahách – Spojové uzly vrchního velení, generálního štábu a frontů dostanou všechno potřebné od místních orgánů lidového komisariátu spojů, které jak se potom ukázalo, nebyly k práci ve válečných podmínkách vůbec připraveny.“

Ukrajina nekrmila Rusko

Bývalý ukrajinský prezident Leonid Kučma poskytl rozhovor projektu „30 let po rozpadu SSSR. Příběh zúčastněných.“ V rozhovoru se přiznal, že autoři myšlenky ukrajinské nezávislosti podvedli národ v předvečer referenda 1. prosince 1991. V důsledku toho země ztratila svůj potenciál, který se v příštích desetiletích nepodaří navrátit. Kučma hovořil o důsledcích rozpadu SSSR pro Ukrajinu. „Za všechno se musí platit. Včetně placení za nezávislost. Kdo jakou částku zaplatí, je druhá otázka. Největší částku platí obyčejní lidé, protože věří slibům... Do jisté míry jsme tyto lidi podvedli, když jsme říkali, že Ukrajina živí celé Rusko. Lidé si mysleli, že vše, co se na Ukrajině vyrábí, se vyrábí za světové ceny, a ne to, že nám to Rusko umožnilo“, přiznal Kučma. Dle něj kolem roku 1989 ukrajinn-

ský Ekonomický institut vypočetl platební bilanci mezi Ukrajinou a Ruskem, která byla „naprosto negativní“. Ukrajina získala ropu a plyn za ceny, které byly „levnější čaje, levnější vody“. Ve výsledku zúčtování přišlo okamžitě, když Rusko přešlo na prodej za světové ceny, což vyvolalo na Ukrajině hyperinflaci, která nebyla v žádné bývalé republice SSSR. Dle Kučmy měl být přechod od SSSR k nezávislosti mírnější a delší. Politik konstatoval, že Ukrajina páchá sebezničení, ztratila vědeckotechnický a lidský potenciál, který nebude možné vrátit ani za 20 let. Jako příklad uvedl obchod se zbraněmi. V této oblasti Ukrajina držela druhé (a dle některých parametrů i první) místo na světě, ale bez boje postoupila tento trh jiným zemím.

strana.ua

K tomu se v Moskvě předpokládalo, že hlavní německý postup bude směřovat jihovýchodně: Ukrajina (obilí), Donbas (uhlí) a Zakavkazsko (ropa). Místo toho vedly rozhodný nápor skupina armád „Sever“ polního maršála W. von Leeba na leningradském, a především skupina armád „Střed“ polního maršála F. von Bocka na moskevském směru. V této době byl zatčen velitel sovětského Západního frontu (ZF) generál D. G. Pavlov a někteří jiní jeho podřízení. Vojenský soud je odsoudil za zanedbání povinností a zbabělost k trestu smrti. Velení nad ZF převzal dosavadní lidový komisař obrany maršál S. K. Timošenko.

Se vzrůstající vzdáleností od hranic, ale začaly útočnickům narůstat též problémy. Postup bojových jednotek byl tak rychlý, že doslova „ujely“ zásobovacím kolonám. Musely se tedy zastavit pro nedostatek paliva, munice a proviantu. Oproti optimistickým předpovědím Abwehru si RA udržovala bojeschopnost. Předpokládaný rozklad u „ruské armády“ jako v roce 1917 nenastával. Ustupující rudoarmějci soustavně ničili železniční síť a Němci museli opravovat rozsáhlé úseky a stanice. Rozdíl rozchodu kolejí způsobil, že veškerý náklad se musel překládat. Uhlí, na něž běžně jezdily sovětské lokomotivy, bylo pro německé stroje nepoužitelné. Zásobovací vlaky značně ztrácely přepravní kapacitu dovozem paliva.

Koncem první dekády července 1941 německá 3. a 2. tanková skupina generálů H. Hotha a H. Guderiana zase prolomily v středním úseku východní fronty sovětské pozice. Udeřily jižně Vitebska, respektive Orši. Dne 16. 7. Guderianovy čelní oddíly dosáhly Smolenska – „klíče k Moskvě“. Rozhořela se urputná bitva. Pohyblivá střetnutí se měnila na pozici, trávající až do začátku září 1941. Německé uskupení, octnuvší se v oblasti Smolenska, Jarceva a Jelni, utrpělo při sovětských protiútočích početné ztráty.

„Houževnatý odpor Rusů nás nutí vést boj podle všech pravidel našich bojových řádů. V Polsku a na Západě jsme si mohli dovolit volnější postoj a ústupky od principů řádu; nyní je to nemyslitelné,“ uvádí jeden dobový deníkový zápis náčelníka štábu německého po-

Horda hitlerčků při vpádu na území SSSR míjí hraniční sloup

Zdroj: wikipedia.org

Němečtí vojáci překračují po mostě řeku Bug

Zdroj: novinky.cz

zemního vojska generála F. Haldera.

Namísto postupu k hlavnímu městu SSSR musela skupina armád „Střed“ přejít do obrany. Přes německé úspěchy na Ukrajině a na severu zahájením blokády Leningradu, plán Barbarossa zkrachoval. Později sice němečtí velitelé, jako například právě H. Guderian, obviňovali obligátně mrtvého Hitlera a jeho „špatná“ rozhodnutí, která jim prý znemožnila dobytí Moskvy z chodu. Faktem zůstane, že na základě vzniklého nepředpokládaného vývoje, OKW muselo urychleně připravit novou variantu udržení strategické iniciativy (operace Tajfun).

Odehrával se přitom ještě jiný aspekt, který zpychlý protivník nechápal a nepočítal s ním. Rozvlnula se rozsáhlá a rychlá proměna hospodářství. Šlo o akci doposud nevídanou a vpravdě jedinečnou.

Více než 1500 podniků bylo v krátké době – od července do listopadu 1941 evakuováno a na novém místě uvedeno do provozu. Přitom nelze všechno pojímat jen z hlediska technických změn ve výrobě. Změnila se struktura lidí zaměstnaných ve válečné, ale i v zemědělské výrobě.

Množství mužské populace mobilizovalo do RA. Lidské zdroje představovala nejmladší generace, důchodci a především ženy. Evakuace průmyslu na Ural a Sibiř uchránila závody před zabráním okupanty a jejich leteckým bombardováním. Rozhodla o postupné změně poměru sil ve prospěch Sovětského svazu. Počínalo být zřejmé, že je otázkou, jak dlouho bude trvat, a za jak velkých lidských a materiálních obětí, sovětský lid agresory vyžene ze své vlasti. Den vítězství byl ještě daleko.

VLADIMÍR MLEJNECKÝ

Den genocidy slovanských národů

80. výročí napadení Sovětského svazu hitlerovským Německem si 27. června připomenuli členové a sympatizanti KSČM, Klubu českého pohraničí a dalších vlasteneckých organizací u památníku padlým ochráncům československých hranic na Činovci.

K účastníkům promluvil místopředseda Ústředního výboru KSČM Milan Krajča, který zdůraznil roli Sovětského svazu, Rudé armády a sovětského lidu na porážce fašistického Německa a osvobození národů Evropy.

„80. výročí napadení Sovětského svazu je zároveň mementem k zintenzivnění našeho zápasu a

mír, proti současným válkám a agresím,“ zdůraznil Krajča. Na setkání moderovaném Milanem Havlíčkem dále vystoupili Jiří Horák, Václav Čermák a Jiří Pokorný a své zdavice zaslal Luboš Blaha i místopředseda ÚV KSČM Stanislav Grospič. „Vládní elity vzpomínají všech možných dat, ale další zcela zásadní datum jim uniká. A sice 22. červen 1941. Ano, osmdesát let uplynulo od barbarského přepadení Sovětského svazu hitlerovským nacistickým Německem. Byl to den, kdy se země na dlouhá čtyři léta zachvěla a lačně pila lidskou krev. Budme proto ostražití,“ uvedl Grospič s tím, že není národů bez internacionalismu a nebylo

by porážky nacistického Německa, ukončení holocaustu židů, poroby národů Evropy, kdyby slovanské národy a zejména Sovětský svaz nenašel obrovskou sílu a odhodlání nenechat se porobit.

„Český národ patří k národům slovanským. Nikdy nemůžeme zapomenout oběti našich osvoboditelů a zejména Rudé armády. Nikdy nemůžeme zapomenout vlastenectví a odvahu příslušníků pohraniční stráže bránit svou vlast. V jednotě a vlastenectví je síla. Čest jejich památce. Nezapomene-me!“ uzavřel Stanislav Grospič.

(zmk,za)

Stranu 7 připravil a redigoval Jan Jelínek

KRUH OBČANŮ České republiky vyhnaných v roce 1938 z pohraničí

Kruh občanů České republiky vyhnaných v roce 1938 z pohraničí (dále jen Kruh) se zřizuje v souladu se zákonem o sdružování občanů č. 83/90 Sb.

1 Mnichovská konference 29. 9. 1938. Dohody o odstoupení pohraničních území Československa obývaných německou menšinou Německu, podepisují představitelé Německa (Adolf Hitler), Francie (Edouard Daladier), Itálie (Benito Mussolini), Velké Británie (Neville Chamberlain). Hitler nepotřebuje dobýt Československo silou. Foto - archiv
2 Henleinovci porážejí železný hraniční sloup v podobě nenáviděné československé vlajky a státního znaku. Foto - archiv
3 Bouřlivé shromáždění Němců po obsazení Chebu (Eger, v sudetoněmeckém nářečí Egha)
4 Nejhuř vyhnaní nesly děti a staří lidé. Foto - archiv

Kruh sdružuje občany vyhnané v roce 1938 z pohraničí a jinak postižené, jejich rodinné příslušníky, sympatizující i zájemce o tento úsek české a evropské historie. Hájí jejich zájmy a je připraven vést dialog na platformě demokracie, občanské společnosti a objektivního poznání s každým, kdo o ně projeví zájem.

Kruh je otevřen spolupráci s občany České republiky, s domácími i zahraničními institucemi a organizacemi a také s občany sousedních zemí.

Kruh bude usilovat při naplňování svého poslání o podporu prezidenta, parlamentu, vlády i opozičních politických subjektů a rovněž vědeckých, zájmových a dalších organizací.

Co znamená název „Sudety“. Jak si na nás Němci brousili zuby již v roce 1918

České pohraniční oblasti Čech, Moravy a Slezska byly do 21. října roku 1918 vždy součástí země Koruny české a nikdy nebyly nazývány jako „Sudetenland“ (Sudetsko) a to nejenom Čechy, ale ani Němci žijícími v tomto pohraničí. Výraz „Sudety“ (německy „Sudeten“), je výraz pocházející z polského jazyka. Jde o výraz z keltštiny, kterýž v překladu znamená něco podobného jako „les kanců“ nebo také „les divokých sviní“. Tento výraz (Sudety, Sudeten) se po staletí používal a používá v odborných zeměpisných kruzích (obdobně jako například výraz ALPY), jako označení pro pohoří v krkonošské, orlické a jesenické oblasti, táhnoucí se podél Slezska, severní Moravy a severních Čech, zasahující tedy do Německa (dnes do Polska a Německa). Po 2. světové válce se v českých odborných kruzích začalo toto pohoří nazývat „krkonošsko-jesenické pohoří“ nebo „krkonošsko-jesenická subprovincie“.

K označení pohraničního území zemí Koruny české, osídleného německými obyvateli, začal výraz „Sudeten“ jako první v roce 1902 používat svitavský rodák Dr. h. c. Franz Jesser (1869 – 1954), tehdejší redaktor týdeníku Deutsch Volksbote v Praze. Název se tehdy mezi obyvateli německé národnosti v zemích Koruny české neujal.

Dne 18. října v Paříži bylo prozatímní vládou československou vydáno „Prohlášení nezávislosti československého národa“. Prohlášení podepsali – profesor T. G. Masaryk, předseda ministerské rady a ministr financí, gen. Dr. Rostislav Štefánik, ministr války,

a Dr. Edward Beneš, ministr zahraničních věcí a ministr vnitra.

Dne 21. října 1918 bylo ve Vídni, provizorním rakouským Národním shromážděním, vyhlášeno Německé Rakousko (Deutschösterreich).

Dne 28. října 1918 se ujímá v Praze moci Národní výbor československý a vyhlašuje Československou republiku.

Již 27. října je ve Znojmě vyhlášena oblast Deutschsüdmähren (Německá jižní Morava) jako součást Německého Rakouska v rámci provincie Dolní Rakousko, se správním centrem ve Vídni.

Dne 29. října Raphael Pacher (kterého vystřídal Rudolf Lodgman von Auen a dva zástupci Josef Selinger a Wilhelm Maixner) zemský hejtman provincie „Deutschböhmen“ (Německé Čechy), která byla z vůle rakouského císaře Karla I. zřízena v lednu 1918, prohlašuje v Liberci připojení této provincie k Německému Rakousku.

Ve Slezsku je oprášen výraz Sudeten, jako označení politicko-správního území osídleného pouze Němci a 30. října je v Opavě poslanci říšské rady, Robertem Freislerem a Hansem Joklem, jako součást Německého Rakouska, vyhlášena provincie Sudetenland (Sudetsko).

Dne 3. listopadu je v Českém Krumlově vyhlášena oblast Böhmerwaldgau (Šumavská župa), jako součást Německého Rakouska v rámci provincie Horní Rakousko, se správním centrem v Linci.

Název nového státu Deutschösterreich (Německé Rakousko), vzniklého na troskách Rakousko-Uherska, a přihlášení se 4 pohraničních oblastí zemí Koruny české k tomuto státu, vypovídá o převládajících náladách mezi německy mluvícím obyvatelstvem a jejich politickými představiteli v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Panovalo zde přesvědčení o možnosti brzkého spojení se vznikajícím německým státem na troskách císařského Německa, který byl nazván Výmarská republika. Německé Rakousko vyhlásilo připojení k Výmarské republice dnem 11. 11. 1918. V průběhu mírových jednání válčících stran v roce 1919, došlo k tomu, že „Německé“ Rakousko se muselo zbavit svého přívlastku „Německé“ a zůstalo pouze u názvu Rakousko v hranicích odpovídajících dnešnímu stavu.

Po vzniku Československa 28. října 1918 a po uhájení jeho hranic v listopadu a prosinci téhož roku a poté v březnu roku následujícího, německí nacionalisté v českém po-

hraničí změnilo formy a prostředky svého snažení o rozbití nově vzniklého státu. Hegemonii tohoto snažení převzala německá nacionální strana v Československu Deutsche nationalsozialistische Arbeiterpartei – DNSAP (Německá nacionálně socialistická dělnická strana), která vznikla již v květnu 1918. Po roce 1920 začala tato politická strana úzce spolupracovat s Hitlerovou NSDAP v sousedním Německu a stala se její hlavní agenturou v Československu. Současně německí nacionalističtí ideologové začali zavádět uměle vytvořený pojem „sudetský“ Němec a „sudetoněmecký“ do širší praxe.

Zavádění těchto pojmů bylo základem sjednocujícím předpokladem pro formulování politické role Němců žijících na území Čech, Moravy a Slezska, pro určení jejich místa a zařazení v expanzivní německé politice, a pro specifikaci termínu „sudetoněmecký“ kmen, ale zejména pro specifikaci termínu „národní skupina“ (Volksgruppe). Tento termín měl z hlediska prostředků a cílů politiky Drang nach Osten, velmi důležitou a nezastupitelnou úlohu.

Pro svou protičeskoslovenskou politiku, která zesílila po nástupu Adolfa Hitlera do funkce německého kancléře, byla DNSAP v říjnu 1933 v Československu zakázána.

V letech 1936 až 1938 zesiloval tlak ze sousedního nacistického Německa na okolní státy, v nichž žily německé menšiny.

V součinnosti s Turnerským spolkem (německý tělocvičný spolek, počátky jeho vzniku sahají do r. 1810, kdy bylo zřízeno první cvičiště spolku v Prusku. Cílem spolku bylo zvýšení tělesné zdatnosti, jakož i posílení brannosti německého národa. V Čechách byl první spolek založen v Praze v r. 1861. (Poznámka – SOKOL byl založen v r. 1862, poté když německé organizace v Praze odmítly v letech 1860 – 1861 založení společného česko-německého tělocvičného spolku), jehož vrcholným představitelem v roce 1933 byl liberecký učitel tělocviku Konrad Henlein a bývalý karlovarský knihkupec Karl Herman Frank, a v součinnosti s dalšími německými nacionalistickými organizacemi založili představitelé DNSAP v Československu nové německé nacionalistické hnutí Sudetendeutsche Heimatsfront-SHF (Sudetoněmecká vlastenecká fronta), která se v roce 1935 přejmenovala na Sudetendeutsche Partei-SdP (Sudetoněmecká strana) a v parlamentních volbách

v květnu 1935 získala 1 250 000 hlasů. V obecních volbách v květnu a červnu 1938 pro ni hlasuje dokonce 99 % všech německých voličů.

V této době je již nade vše pochybnost jasně, že Němci v Čechách, na Moravě a ve Slezsku se chtějí státověrně spojit s ostatními Němci v sousedním Německu a tím završit svou snahu o vytvoření jednotného německého státu, tak jak proklamovali rakouští nacionalisté již v lednu 1918 při vytváření provincie „Německé Čechy“. Toho se jim dostává podpisem Mnichovské dohody dne 29. a 30. září 1938.

Na základě Mnichovské dohody Československo odstupuje nacistickému Německu své pohraniční území v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Vzniká německá říšská župa Sudetenland, která tentokrát již nezahrnuje pouze území Slezska jako v r. 1918, ale též i území bývalé rakouské provincie „Deutschböhmen“. Území bývalé provincie Böhmerwaldgau (Šumavská župa) bylo začleněno do Bavorské Východní marky (od roku 1942 župa Bayreuth) a území bývalé provincie Deutschsüdmähren (Německá jižní Morava) bylo rozděleno na dvě části, z nichž jedna část byla zařazena do župy Oberdonau (Horní Dunaj) a druhá část byla zařazena do župy Niederdonau (Dolní Dunaj).

V průběhu měsíce října 1938 byla československá armáda nucena opustit pohraničí. Armáda ustoupila na nové hranice a obyvatelé české národnosti museli opustit svoje domovy a odejít do nitrozemí okleštěné republiky. Přitom docházelo k tragédiím, neboť v pohraničí žila i smíšená manželství. Pronacistická mládež byla zfanatizována, věřila všemu, co Hitler kázal. Stávalo se, že vlastního otce, když byl Čech, zabil jeho syn. Prezident Beneš rezignoval na svou funkci a odešel do exilu, kde začal po čase znovu pracovat pro svobodu naší země. Na jeho místo v okleštěné

Československé republice byl zvolen předseda Nejvyššího správního soudu JUDr. Emil Hácha. Odstoupení českého pohraničí však Hitlera neuspokojilo a žádal více. Rozhodl se připojit k Německu i zbytek Čech a Moravy. Dne 13. března 1939 si pozval do Berlína představitele autonomního Slovenska a dal jim na srozuměnou, že pokud nevyhlásí okamžitě samostatný stát, připojí k Německu i Slovensko. Proto dne 14. března 1939 katolický kněz Jozef Tiso přednáší Slovenskému sněmu zprávu od Hitlera a Slovenský sněm vyhlašuje samostatný tzv. „Slovenský štát“, který začal úzce spolupracovat s nacistickým Německem, včetně vojenské spolupráce na 2. světové válce a zavedení tzv. Norimberských rasových zákonů na svém území.

Ve stejný den, tj. 14. března 1939, se do Berlína vypravuje i prezident okleštěného Československa JUDr. Emil Hácha. Adolf Hitler jej nechává čekat a přijímá ho až v noci ze 14. na 15. března 1939. Oznamuje mu, že se rozhodl vzít osud Čech a Moravy do svých rukou. V ranních hodinách dne 15. března 1939 začalo německé nacistické vojsko Wehrmacht překračovat hranice okleštěného Československa a začalo území Čech a Moravy obsazovat. V Praze byly vylepšovány plakáty velitele armádní skupiny wehrmachtu generála Blaskowitze s výzvou oznamující obyvatelstvu Prahy převzetí moci nacistickým Německem. Z nesprávného českého překladu výzvy je patrná nadřazenost s jakou se nacistický okupant chová k zemi, její obsazuje.

Vybráno z materiálu památníku Pečárna Český svaz bojovníků za svobodu (ČSBS).

**Vybrala NATAŠA WEBEROVÁ
V každém dalším čísle budou zveřejňovány drastické zážitky vyhnaných v roce 1938 s fotografiemi**

SLOVANSKÁ VZÁJEMNOST č. 256/2021, cena 10 Kč.

Zakladatel: prof. Ing. Břetislav Chvála, DrSc.

Vydavatel: Slovanský výbor ČR.

Redakční radu řídí: Docent RNDr. Jan Mínař, Dr.Sc.

Členové rady: Miroslav Havlík, Eva Holečková, Jan Jelínek, Čeněk Milan Kadlec a Nataša Weberová.

Distribuci vede Alena Grospičková.

Na Slovanském výboru jsou úřední hodiny ve čtvrtek od 10 do 15 hodin.

Redakce a administrace: Slovanský výbor ČR, Politických vězňů 9, 111 21 Praha 1, III. patro, kabinet č. 147, tel. 607 715 152,

internetová adresa: www.slovanskyvyborcr.cz (jejím redaktorem je Miroslav Havlík).

Adresa e-mail: slovanyborcr@volny.cz.

Příspěvky zaslané redakci nemusí vždy vyjadřovat její stanovisko.

Redakce si vyhrazuje právo úpravy příspěvku. Uzávěrka čísla dne 13. 8. 2021.

Časopis registrován na MK ČR pod reg. č. 8038.ISSN-1212-3315.